LAUSUNTO 17.10.2022

Eduskunnan Talousvaliokunnalle

Lausunto valtioneuvoston selonteosta Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia

Paikallisvoima ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta. Lausuntomme keskittyy strategian lukuun 2 (poliittiset linjaukset).

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielut

Pidämme hyvänä, että päästökauppa nähdään tärkeimpänä päästövähennysten ohjauskeinona ja sitä pyritään kehittämään EU-tasolla. Päästökauppasektorin sekä taakanjako- ja maankäyttösektoreiden välisten joustojen täysimääräinen hyödyntäminen on tärkeää kustannustehokkuuden varmistamiseksi. Kuten strategialuonnoksessa todetaan, päästöoikeuden kallistuminen on johtanut nopeaan päästöjen vähenemiseen ja haasteena on korvaavan päästöttömän energiantuotannon rakentaminen riittävän nopeasti. Tässä tilanteessa, jossa myös Ukrainan sota aiheuttaa epävarmuutta energian saatavuuteen, on kiinnitettävä erityistä huomiota paitsi energiatehokkuuteen, uusien teknologioiden hyödyntämiseen ja järjestelmäintegraatioon, myös perinteiseen huoltovarmuuteen ja kotimaisten polttoaineiden saatavuuteen.

Teollisuuden vähähiilitiekartat ovat erinomainen väline päästövähennystoimisen suunnitteluun ja seurantaan, ja niiden päivittäminen vastaamaan ajankohtaista tilannetta on kannatettavaa.

Uusiutuvan energian edistäminen

Energiatukiasetuksen uudistaminen on kannatettavaa. Tuki- tai muita politiikkatoimia tulisi kohdistaa BECCS-ratkaisuihin, joilla CO2-päästöjä voidaan biomassan polttamisen yhteydessä ottaa talteen, varastoida tai hyödyntää. Emme pidä täysin perusteltuna asettaa energiatuessa etusijalle polttoon perustumattomia lämmöntuotantoratkaisuja, koska Bio-CCS yhdistelmä voi olla lämmöntuotannossa tulevaisuudessa kustannustehokkaampaa ja yhtä lailla päästötöntä. Bioenergiaan liitettävän CCS:n merkitys korostuu, kun metsähakkeen osuus energiantuotannossa tulee väistämättä kasvamaan turpeen poistuessa nopeasti.

Paikallisvoima ry
Annankatu 25, 3. krs
00100 Helsinki
www.paikallisvoima.fi

Uusiutuvan energian ja hukkalämpöjen hyödyntämisessä kaukolämpöverkot ovat avainasemassa, ja niiden toimintaedellytyksistä tulee huolehtia. Ulkoisten energianlähteiden pääsy kaukolämpöverkkoihin voidaan ja tulee toteuttaa tavalla, joka ei vaaranna kaukolämpöverkon toimintaa, toimitusvarmuutta eikä toisaalta synnytä turhaa byrokratiaa viranomaisvalvontaan tai yhtiöiden hallintoon verrattuna siitä saataviin kustannussäästöihin tai päästövähennyksiin. Ulkoisten lämmönlähteiden verkkoon liittämisen vaikutuksia tulee arvioida kaukolämpöverkkokohtaisesti.

Energiayhteisöjä edistettäessä on tärkeää, kuten strategiassakin todetaan, että niiden vaikutus sähköjärjestelmään kokonaisuutena on kustannustehokkuutta ja toimitusvarmuutta lisäävä, eikä sähkönjakeluinfraa rapauttava.

Uusiutuvan energia lupamenettelyjen nopeuttaminen on tärkeää. Nähdäksemme ei kuitenkaan riitä, että lupakäsittelyn resursseja parannetaan (AVI, ELY, Tukes), vaan resursseja tulisi lisätä myös hallinto-oikeuksiin ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitusten käsittelyn nopeuttamiseksi.

Huolto- ja toimitusvarmuus

Strategialuonnos käsittelee ansiokkaasti niitä haasteita, joita seuraa turpeen nopeasta alasajosta, metsähakeriippuvuuden kasvusta, Venäjän haketuonnin pysähtymisestä ja samanaikaisesta todennäköisestä sähkön kulutuksen kasvusta. Tilanne on nähdäksemme hyvin haavoittuvainen, ja vaikka hallitus on jo tehnyt päätöksiä metsähakkeen korjuun vauhdittamiseksi ja puun logististen ketjujen vahvistamiseksi, ei strategiassa esitetä kovin selkeää polkua huoltovarmuuden turvaamiseksi.

On tervetullutta, että vesivoiman merkitys sähköjärjestelmälle ja toimitusvarmuudelle nostetaan strategiassa selvästi esiin. Säätökykyisen vesivoiman toimintaedellytyksistä on huolehdittava. Edelleen on tervetullutta, että strategiassa esitetään selvitettäväksi laaja-alaisesti sähköntuotannon rakenteen ja energiajärjestelmän vähähiilisyyden vaikutuksia sähkön riittävyyteen (2.5.2.).

Ydinenergian osalta pienreaktoreiden (SMR) käyttöönottoon kohdistuu aitoa kiinnostusta energiayhtiöissä. Näkisimme tärkeäksi, että ydinenergialain uudistus pienreaktoreiden käytön mahdollistamiseksi etenisi kiireellisesti.

Energiasektorin ollessa yhteiskunnan kannalta kriittinen ala, olisi toivottavaa, että myös valtiovallan taholta osaltaan huolehdittaisiin sitä, että energiayhtiöiden johtajilla olisi riittävä koulutus kriisi- ja poikkeusolojen johtamiseen.

Energiamarkkinoiden kehittäminen

Kuten strategiassa todetaan, sähköntuotantoinvestoinnit kohdistuvat tällä hetkellä yksinomaan teknologioihin, joiden tuotanto ei yleensä jousta kulutuksen vaihteluiden mukaan. Edelleen todetaan, että sähköjärjestelmän joustavuuteen panostamiseksi tarvitaan sekä kulutus- että tuotantopuolen resursseja, sähkövarastoja ja eri energiajärjestelmien

joustavuuksien hyödyntämistä. Tähän saakka toteutetut ja strategiassa esitetyt toimet painottuvat vahvasti kulutusjouston ja varastoinnin edistämiseen. Mielestämme strategiseksi tavoitteeksi tulisi ottaa myös sähkömarkkinan kehittäminen kannustamaan investoimaan nykyistä vahvemmin tuulivoiman lisäksi myös joustavaan tuotantoon.

Pidämme erittäin tärkeänä seuraavaa sähköverkkoja koskevaa linjausta (2.7.1.): *”Varmistetaan, että sähköverkonhaltijat pystyvät toteuttamaan sähkönkulutuksen voimakkaan kasvun ja toimitusvarmuuden turvaamisen edellyttämät toimet, mukaan lukien investoinnit sähköverkkoihin.”* Valitettavasti viimeisimmät, kesken valvontajakson jakeluverkkotoiminnan valvontamalliin tehdyt muutokset heikentävät merkittävästi verkonhaltijoiden mahdollisuuksia toteuttaa tarvittavia investointeja. Oletamme, että jatkossa valvontaviranomainen korjaa valvontamallia energia- ja ilmastostrategian mukaiseksi.

Kunnioittavasti,

Toivo Hurme
toiminnanjohtaja
Paikallisvoima ry